

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 736/2017-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. decembra 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Lajosa Mészárosa predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], a mal. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpeného matkou [REDACTED], zastúpených Advokátskou kanceláriou Hopferova, s. r. o., Bajzova 2, Košice, v mene ktorej koná advokátka JUDr. Martina Hopferová, vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a namietaného porušenia práv mal. [REDACTED] podľa čl. 3 ods. 1 a 2 a čl. 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 P 149/2016 a jeho uznesením z 26. januára 2017 a postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoP 229/2017 a jeho uznesením z 31. augusta 2017 a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosť [REDACTED] a mal. [REDACTED] v časti, v ktorej namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a porušenie práv mal. [REDACTED] podľa čl. 3 ods. 1 a 2 a čl. 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní

vedenom pod sp. zn. 8 CoP 229/2017 a jeho uznesením z 31. augusta 2017, prijíma na ďalšie konanie.

2. O d k l a d á vykonateľnosť uznesenia Okresného súdu Košice I sp. zn. 18 P 149/2016 z 26. januára 2017 v spojení s uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 8 CoP 229/2017 z 31. augusta 2017 do právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci samej.

3. Maloletému [REDAKOVANÉ] u s t a n o v u j e v tomto konaní za kolízneho opatrovníka Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosť o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. decembra 2017 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“ alebo „matka maloletého“), a mal. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „maloletý, spolu ďalej len „sťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a namietaného porušenia práv maloletého podľa čl. 3 ods. 1 a 2 a čl. 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa a postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 P 149/2016 (ďalej aj „napadnuté konanie okresného súdu“) a jeho uznesením z 26. januára 2017 (ďalej aj „napadnuté uznesenie okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoP 229/2017

(ďalej aj „napadnuté konanie krajského súdu“) a jeho uznesením z 31. augusta 2017 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že otec maloletého [REDAKOVANÉ] (ďalej len „navrhovateľ“ alebo „otec maloletého“) podal okresnému súdu 5. októbra 2016 návrh na nariadenie návratu maloletého do krajiny obvyklého pobytu, t. j. do [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „[REDAKOVANÉ]“).

O návrhu rozhodol okresný súd napadnutým uznesením č. k. 18 P 149/2016-222 z 26. januára 2017 tak, že nariadil návrat maloletého do krajiny obvyklého pobytu do [REDAKOVANÉ] v lehote 15 dní od právoplatnosti uznesenia. Zároveň otcovi maloletého uložil povinnosť, aby v prípade návratu matky aj s maloletým do miesta jeho obvyklého pobytu do [REDAKOVANÉ] zabezpečil primerané bývanie matke aj maloletému vo svojom bydlisku na svoje náklady po dobu šiestich mesiacov od dátumu návratu matky s maloletým.

Proti uzneseniu okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením č. k. 8 CoP 229/2017-391 z 31. augusta 2017 tak, že uznesenie okresného súdu potvrdil.

Sťažovatelia v sťažnosti poukazujú na to, že konajúce súdy dospeli k záveru, že obvyklý pobyt maloletého je vo [REDAKOVANÉ], pričom odkazovali na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) z 2. apríla 2009 vo veci C-523/07 o návrhu súdu Korkein (ďalej aj „vec Korkein“). Sťažovatelia sa domnievajú, že konajúce súdy predmetné rozhodnutie nesprávne interpretovali, pričom mali dospieť k záveru, že obvyklý pobyt maloletého „je a vždy bol na území Slovenskej republiky“, a nie na území [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]. Poukazujú na to, že sťažovatelia a aj navrhovateľ majú všetkých rodinných príslušníkov na Slovensku a tu majú aj trvalý pobyt. Maloletý má na Slovensku vytvorené „*zázemie pre svoj zdravý duševný a telesný rozvoj v kruhu svojich príbuzných. Maloletý navštevoval Materskú škôlku a momentálne Liečebno-výchovné sanatórium, kde má svojich*

kamarátov a stály režim, má tu dostatočne zabezpečenú aj vhodnú zdravotnú starostlivosť s prihliadnutím na jeho zhoršený zdravotný stav. “.

Sťažovatelia nesúhlasia ani so záverom okresného súdu, podľa ktorého „*britský súd*“ v rozhodnutí z 5. októbra 2016 konštatoval, že miesto obvyklého pobytu maloletého je v [REDAKOVANÉ]. Z predmetného rozhodnutia podľa sťažovateľov je zrejmé, že ide len o „*predbežný nezáväzný názor ohľadne obvyklého pobytu maloletého dieťaťa a to len na základe jednostranného tvrdenia navrhovateľa bez vypočutia sťažovateľky, prípadne kohokoľvek iného*“. Poukazujú tiež na to, že rozhodnutím zo 4. novembra 2016 uvedený súd návrh otca maloletého odročil, kým slovenské súdy nerozhodnú.

Sťažovatelia tiež poukazujú na rozsudok Súdneho dvora vo veci Korkein a tiež na rozsudok z 22. decembra 2010 vo veci C-497/10 PPU, ktorý súvisí s konaním Brabara Mercredi proti Richardovi Chaffeovi (ďalej aj „*vec Mercredi*“), z ktorých vyplýva, že súd má „*mať predovšetkým na pamäti všetky osobitné skutkové okolnosti každého jednotlivého prípadu*“, a argumentujú, že „*maloleté dieťa nemôže získať bydlisko, a teda ani obvyklý pobyt oddelene od tých, ktorí sa o neho starajú, čo je v tomto prípade bezpochyby sťažovateľka*“.

Sťažovatelia zároveň poukazujú na judikatúru iných štátov týkajúcu sa obvyklého pobytu maloletých a uvádzajú:

„Z judikatúry väčšiny štátov vyplýva, že obvyklý pobyt dieťaťa vzniká v krajine po šiestich mesiacoch pobytu na jednom mieste. Napríklad Najvyšší súd Rakúska (8 Ob 121/03g Oberster Gerichtshof 30/10/2003, HC/E/AT 548) rozhodol, že za obvyklý pobyt sa bude považovať doba pobytu dlhšia ako 6 mesiacov v inom štáte, a to i v prípade, že sa koná proti vôli osoby, ktorá má právo starostlivosti o dieťa, pričom sa vychádza zo skutkových tvrdení, že pre dieťa je taká krajina centrom jeho života. “

Sťažovatelia argumentujú, že maloletý sa zdržiava na území Slovenskej republiky od roku 2015 a začal tu navštevovať aj materskú školu a Liečebno-výchovné sanatórium, [REDAKOVANÉ]. Maloletý komunikuje len v jeho materinskom jazyku,

t. j. v slovenčine, a napriek snahe sťažovateľky odmieta komunikovať po anglicky. Sťažovateľka uvádza, že „*rodinné prostredie v prípade maloletého dieťaťa tvorí výchovné prostredie toho rodiča, ktorý zabezpečuje starostlivosť oňho... Dieťa sa vždy cíti najlepšie a najbezpečnejšie v tom prostredí, v ktorom sa nachádza jemu najbližšia osoba. Pokiaľ touto osobou je matka, najbližšie rodinné prostredie dieťaťa je rodinné prostredie, v ktorom žije matka. Vzhľadom na nízky vek maloletého dieťaťa je možné nepochybné predpokladať, že návratom dieťaťa do [REDAKOVANÉ] by bolo dieťa vystavené duševnej ujme alebo inak privedené do neznesiteľnej situácie, nakoľko by došlo k vytrhnutiu z rodinného prostredia, v ktorom sa cíti bezpečne a ktoré považuje za svoj prirodzený domov. Sťažovateľka poukazuje na to, že návratom maloletého dieťaťa by nedošlo k navráteniu dieťaťa do miesta, ktoré by bolo zároveň jeho rodinným prostredím.*“.

Podľa sťažovateľov konajúce súdy nevyhodnotili všetky relevantné skutočnosti – neskúmali, ako by sa mal maloletý vrátiť do [REDAKOVANÉ] bez sťažovateľky, ktorú nemožno nútiť, aby sa vrátila spolu s maloletým; dostatočne neskúmali, ako by sa navrhovateľ dokázal postarať o maloletého a aké by to pre neho mohlo mať následky. Sťažovateľka sa v dôsledku trestného stíhania nemôže vrátiť do [REDAKOVANÉ], keďže nemá žiadnu záruku, že navrhovateľ nedá pokyn na jeho pokračovanie. Sťažovateľka nemá vo [REDAKOVANÉ] prácu a ani žiaden príjem a podľa tamojších predpisov navrhovateľ nie je povinný platiť výživné, čo ani reálne nerobí.

Sťažovatelia poukazujú na čl. 11 bod 4 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (ďalej len „nariadenie č. 2201/2003“), podľa ktorého súd nemôže odmietnuť návrat dieťaťa podľa čl. 13 písm. b) Haagskeho dohovoru z roku 1980, ak sa preukáže, že sa vykonali primerané opatrenia na zabezpečenie ochrany dieťaťa po jeho návrate. V tejto súvislosti sťažovatelia uvádzajú, že navrhovateľ neprodukoval primerané opatrenia na zabezpečenie ochrany maloletého po návrate. Navrhovateľ sa nemôže spoliehať, že s maloletým sa vráti aj sťažovateľka, a nepreukázal, ako po návrate maloletého chce

„zabezpečovať starostlivosť o dieťa, jeho výchovu, výživu, zaradenie do sociálneho prostredia, školského systému, jeho integráciu a adaptovanie sa výlučne do rodinného prostredia otca, a čo je najzásadnejšie, zabezpečovať zdravotnú starostlivosť o maloletého, ktorý si vyžaduje špeciálny prístup a starostlivosť s ohľadom na diagnostikované ochorenie ADHD a hyperaktivitu“. Relevantné je tiež to, že ani navrhovateľ nie je občanom [REDACTED] a jeho povolenie na pobyt má len časovo obmedzený charakter. Vzhľadom na to, že maloletý je začlenený do rodinného a výchovného prostredia na Slovensku, „nemožno logicky a rozumne predpokladať, že jeho navrátením do [REDACTED], by nenastala u dieťaťa duševná ujma, resp. by inak nebolo privedené do neznesiteľnej situácie. Maloletý by sa vrátil sám. Otec ani matka v Anglicku nemajú nijakých príbuzných ani takých priateľov, ktorí by boli schopní pomôcť so starostlivosťou o maloletého. Otec s touto starostlivosťou nebol schopný ani len pomôcť vtedy, keď túto zabezpečovala primárne sťažovateľka ako matka, ak by ju mal celú zabezpečovať sám, znamenalo by to priame ohrozenie maloletého.“

Sťažovatelia považujú za závažné pochybenie konajúcich súdov to, že nezohľadnili zdravotný stav maloletého. Zotrvanie maloletého na Slovensku je v súlade s odporúčaním psychologičky [REDACTED], ktorá v správe z 20. novembra 2016 uviedla, že „odporúča zabezpečiť dieťaťu pokojné prostredie, vyhýbať sa zmenám, dodržiavať denný režim“. Podľa sťažovateľov denný režim maloletého vo [REDACTED] nebol kvôli navrhovateľovi pokojný, keďže tento nedodržiaval termíny styku, rušil stretnutia a pod. Sťažovatelia predložili aj súkromný znalecký posudok [REDACTED] č. 17/2017 z 20. marca 2017, podľa ktorého „v prípade návratu maloletého bez matky, by došlo k závažnej separácii dieťaťa od primárnej citovej osoby. Ak by sa maloletý vrátil do [REDACTED] sám, možno predpokladať, že by sa uňho začali objavovať poruchy prispôsobenia, začali by sa rozvíjať separačno-úzkostné poruchy, prípadne posttraumatická stresová porucha. Najvyšším stresom pre maloletého by bolo práve odlúčenie od matky a premiestnenie kamkoľvek bez dostatočného holdingového ukotvenia. Akákoľvek zmena a to aj pozitívna je pre maloletého záťažou. Pričom v tomto prípade, by maloletý túto zmenu ťažko vnímal ako pozitívnu, s prihliadnutím na to, že sa sám vyjadril, že chce ostať tam, kde je matka, pričom krajina zohráva sekundárnu úlohu. Zmenou pobytu maloletého

bez matky, by došlo k jeho psychickej dekompenzácii. Návrat maloletého bez matky podľa názoru znalkyne preňho predstavoval enormný nápor na jeho adaptačné schopnosti... Na území Slovenskej republiky bola započatá terapia maloletého, ktorá je naviazaná na osoby, ktoré ju vykonávajú. Maloletý na Slovensku navštevuje aj Liečebno-výchovné sanatórium, ktoré poskytuje psychologickú, psychoterapeutickú starostlivosť a výchovu a vzdelávanie deťom s vývinovou poruchou učenia a deťom s poruchami aktivity a pozornosti, u ktorých ambulatná starostlivosť nevedla k náprave. Nie je možné konštatovať, že návrat maloletého je možné realizovať bez jeho duševnej ujmy alebo uvedenia do inej neznesiteľnej situácie, čo vyplýva aj zo spisového materiálu, ktorým sa však súd nedostatočne zaoberal. Podľa názoru sťažovateľky je rozhodnutie súdov arbitrárne. Od príchodu na územie Slovenskej republiky sťažovateľka pravidelne navštevovala s maloletým psychológa. Súdny v napadnutých rozhodnutiach poukazovali na skutočnosť, že návštevy sťažovateľky s maloletým u psychológa mali byť účelové, keďže tvrdia, že psychológa mali navštíviť vo februári 2016 a potom následne až v septembri 2016. Uvedené tvrdenie sa však nezakladá na pravde. V období od februára 2016 do septembra 2016 bol maloletý sledovaný u inej psychologičky, čo opätovne svedčí o skutočnosti, že súd nebol dostatočne oboznámený so skutkovým stavom veci.“.

Sťažovatelia namietajú, že konajúce súdy na podklade súkromného znaleckého posudku nenariadili v konaní znalecké dokazovanie.

Podľa sťažovateľov konajúce súdy nedostatočne vyhodnotili dôvody, ktoré viedli sťažovateľku k odchodu z [REDAKOVANÉ]. Poukazuje na to, že s navrhovateľom žila v spoločnej domácnosti 10 mesiacov (do augusta 2011) a následne „z dôvodu prítomnosti domáceho násilia bola nútená ukončiť spolužitie s navrhovateľom, čo bolo podložené aj spisom z polície“. Sťažovateľka uvádza, že navrhovateľ sa o maloletého nestaral ani v čase, keď žili v spoločnej domácnosti, a ani potom. Podľa sťažovateľky navrhovateľ bol nedochvilný, nezodpovedný, nedodržiaval dohodnuté termíny stretnutia a opakovane sa stalo, že navrhovateľ – napriek dohode – neprišiel vyzdvihnúť maloletého do predškolského zariadenia, čo predstavovalo pre sťažovateľku nutnosť narýchlo sa uvoľniť z práce a vyzdvihnúť maloletého. Dôležitým bolo aj to, že navrhovateľ prestal

platiť výživné pre maloletého, čo spôsobilo, že základné životné potreby zabezpečovala „*len s veľkými ťažkosťami*“ výlučne sťažovateľka. Podľa sťažovateľky navrhovateľ sa v určitých obdobiach – trvajúcich aj niekoľko mesiacov – o maloletého nestaral vôbec. Sťažovatelia ďalej uvádzajú:

„Pre sťažovateľku bolo neprekonateľne náročné sa o maloletého postarať takouto formou, a to nielen po stránke finančnej, ako sa na to sústredil súd, ale najmä po stránke fyzickej, čo už priamo ohrozovalo maloletého... Dieťa trpelo nezáujmom otca ako aj podmienkami, v ktorých vyrastalo, keďže sťažovateľka tie sama zabezpečovala len s ťažkosťami. Napriek tomu, že otec vedel, kde sa maloletý nachádza po odchode z [REDACTED], nekontaktoval ho. Kontakt medzi nimi bol prerušený zavinením navrhovateľa ešte pred samotným odchodom sťažovateľky s maloletým sťažovateľom na územie Slovenskej republiky. Ani keď sa navrhovateľ nachádzal na území Slovenskej republiky maloletého nekontaktoval a nekontaktovala ho ani matka navrhovateľa, ktorá žije na Slovensku v Bratislave.

Sťažovateľka a maloletý sťažovateľ považujú rozhodnutia súdov za absolútne rozporujúce záujmu maloletého dieťaťa...

... Sťažovateľke nie je zrejmé ako súd dospel k záveru, že práve rozhodnutie o navrátení maloletého je v jeho záujme. Kolízny opatrovník ustanovený v tomto konaní vykonával šetrenie a podával správu do konania tesne po podaní návrhu na začatie konania. Samotné konanie trvalo od 05. 10. 2016, keby bol podaný návrh na začatie konania, do 31. 08. 2017, kedy rozhodol Krajský súd v Košiciach, teda takmer rok. V priebehu konania nebola opätovne podávaná správa zo strany kolízneho opatrovníka a to ani v rámci odvolacieho konania, kolízny opatrovník nepodával ani vyjadrenie k odvolaniu. Súd prvej inštancie síce vypočul maloletého, ktorý sa vyjadril, že sa nechce vrátiť do Anglicka, napriek tomu názoru maloletého nebola poskytnutá primeraná a dostatočná pozornosť. Tento názor maloletý sťažovateľ prezentuje dodnes a povedal ho aj otcovi.

Krajsky súd a okresný súd sa... odchyľili nielen od zmyslu právnej úpravy, ale aj od jej výslovného znenia a rozhodli spôsobom, ktorý je zjavným vybočením z medzí zákona. Rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach a Okresného súdu Košice I sú tak podľa názoru sťažovateľov arbitrárne a neodôvodnené.“

Sťažovatelia napokon svoje námietky sumarizujú a uvádzajú:

«- pri určení obvyklého pobytu maloletého sťažovateľa nevychádzali súdy zo starostlivo zisteného skutkového stavu a v odôvodnení napadnutých rozhodnutí nie sú obsiahnuté úvahy súdov, na základe ktorých rozhodli, tak aby to nenieslo prvky arbitrárnosti,

- krajský súd bez náležitého odôvodnenia nebral do úvahy predložený súkromný znalecký posudok v rámci odvolacieho konania, poukazujúci na nevhodnosť návratu maloletého sťažovateľa do [REDAKOVANÉ] s prihliadnutím na jeho zdravotný stav, pričom okresný súd bez bližšieho odôvodnenia nepovažoval za potrebné nariadenie znaleckého dokazovania v konaní pred súdom prvej inštancie,

- neprihliadali na dĺžku času, ktorý maloletý sťažovateľ strávil v Slovenskej republike, na jeho adaptáciu, novonadobudnuté rodinné a sociálne väzby a započatú liečbu,

- neprihliadli primerane na názor maloletého sťažovateľa vo vzťahu k nariadeniu jeho návratu,

- pri posudzovaní dôvodov, ktoré by mohli eliminovať návrat maloletého sťažovateľa, súdy „nevychádzali zo starostlivo zisteného skutkového stavu“ a neprihliadli na „najlepší záujem dieťaťa“,

- súdy sa nedostatočne zaoberali skúmaním „ujmy“, resp. „hrozby“, ktorá by maloletému mohla hroziť po jeho návrate a garanciami, ktoré boli potrebné.»

Na tomto základe sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľky... a maloletého sťažovateľa... na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy... a právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru... rozhodnutím Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 P/149/2016 a rozhodnutím Krajského súdu v Košiciach, v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoP/229/2017, porušené bolo.

Základné právo sťažovateľky... a maloletého sťažovateľa... na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy... a právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života zaručené v čl. 8 ods. 1 Dohovoru... rozhodnutím Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn.

18 P/149/2016 a rozhodnutím Krajského súdu v Košiciach, v konaní v edenom pod sp. zn. 8 CoP/229/2017, porušené bolo.

Základné právo maloletého sťažovateľa... podľa čl. 3 ods. 1 a 2 a čl. 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa, rozhodnutím Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 P/149/2016 a rozhodnutím Krajského súdu v Košiciach, v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoP/229/2017, porušené bolo.

Uznesenie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 8 CoP/229/2017-391 z 31. augusta 2017 a uznesenie Okresného súdu Košice I sp. zn. 18 P/149/2016-222 zo dňa 26. januára 2017 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

Sťažovateľke... a maloletému sťažovateľovi... priznáva spoločne a nerozdielne primerané finančné zadostučinenie v celkovej sume 6.000 €, ktoré je Krajský súd v Košiciach povinný zaplatiť vo výške 3.000 € a Okresný súd Košice I povinní zaplatiť vo výške 3.000 €, do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Krajský súd v Košiciach a Okresný súd Košice I sú povinní nahradiť spoločne a nerozdielne trovy konania vo výške 374,89 € do 15 dní od právoplatnosti nálezu na účet právnej zástupkyne.“

Návrh na primerané finančné zadostučinenie považujú sťažovatelia za dôvodný a primeraný vzhľadom na to, že postupom konajúcich súdov „stratili vieru v princípy súdnej moci, záväznosť judikatúry a spravodlivé súdne konanie. Sťažovateľka od začiatku prejavovala maximálne úsilie, aby boli zachované najlepšie záujmy maloletého. Napriek tomu v dôsledku nekonceptnej činnosti súdov a nesprávneho právneho výkladu právnej normy a medzinárodných právnych predpisov odvolací súd vyslovil, že potvrdzuje uznesenie, ktorým súd prvej inštancie nariadil návrat maloletého. Maloletý tak bol uvedený do neznesiteľnej situácie a mohol by byť reálne ohrozený jeho duševný stav.“

Sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd rozhodol o dočasnom opatrení podľa § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a odložil vykonateľnosť „napadnutého právoplatného rozhodnutia“ z dôvodu, že „násilný výkon rozhodnutia a násilné presídlenie

maloletého sťažovateľa na územie [REDAKOVANÉ], ktorý sa tam vrátiť rozhodne nechce a ktorý už na území Slovenskej republiky začína tretí rok svojho pobytu /zo siedmich/ a ktorý je občanom Slovenskej republiky, ktorý tu má svoje zázemie a rodinu by v každom prípade znamenal pre maloletého sťažovateľa aj sťažovateľku väčšiu ujmu ako by odloženie výkonu napadnutého rozhodnutia znamenalo pre otca. Otec totiž niekoľkokrát bol na území Slovenskej republiky počas pobytu sťažovateľa a nie vždy vôbec prejavil záujem sa o syna zaujímať, ozvať sa mu a stretnúť sa s ním - navštívil svoju ostatnú rodinu na Slovensku, ale nie syna. Sťažovateľka so synom až dodatočne dozvedeli, že otec bol na Slovensku. Vždy, keď otec prejavil záujem sa so synom stretnúť, sťažovateľka to zabezpečila. Navyše maloletý by nemal byť kde presídlený - nemá vo [REDAKOVANÉ] lekára, školu ani zázemie.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

II.1 K bodu 1 výroku tohto uznesenia

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní časti sťažnosti, ktorou sťažovatelia namietajú porušenie v sťažnosti označených práv podľa ústavy, dohovoru a Dohovoru o právach dieťaťa postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoP 229/2017 a jeho uznesením z 31. augusta 2017, nezistil žiadne dôvody na jej odmietnutie, a preto ju v tejto časti prijal podľa § 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde na ďalšie konanie.

II.2 K bodu 2 výroku tohto uznesenia

Sťažovatelia sa tiež domáhajú, aby ústavný súd dočasným opatrením odložil vykonateľnosť „*napadnutého právoplatného rozhodnutia*“ na účely zabránenia vykonania návratu maloletého [REDAKOVANÉ] do [REDAKOVANÉ], keďže vykonanie rozhodnutia o návrate maloletého by pre sťažovateľov predstavovalo väčšiu ujmu ako odloženie výkonu rozhodnutia pre navrhovateľa. Maloletý by sa mal vrátiť do krajiny, „*kde... nemá vo [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] lekára, školu ani zázemie*“.

Podľa § 52 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na návrh sťažovateľa rozhodnúť o dočasnom opatrení a odložiť vykonateľnosť napadnutého právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ak to nie je v rozpore s dôležitým verejným záujmom a ak by výkon napadnutého rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu neznamenal pre sťažovateľa väčšiu ujmu, než aká môže vzniknúť iným osobám pri odložení vykonateľnosti; najmä uloží orgánu, ktorý podľa sťažovateľa porušil základné práva alebo slobody sťažovateľa, aby sa dočasne zdržal vykonávania právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, a tretím osobám uloží, aby sa dočasne zdržali oprávnenia im priznaného právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom.

Podľa § 52 ods. 3 zákona o ústavnom súde dočasné opatrenie zaniká najneskoršie právoplatnosťou rozhodnutia vo veci samej, ak ústavný súd nerozhodne o jeho skoršom zrušení.

Podľa § 52 ods. 4 zákona o ústavnom súde dočasné opatrenie možno zrušiť aj bez návrhu, ak pominú dôvody, pre ktoré sa nariadilo.

Ústavný súd zistil, že ku dňu predbežného prerokovania sťažnosti nebol výkon v sťažnosti napadnutého uznesenia okresného súdu sp. zn. 18 P 149/2016 z 26. januára 2017 v spojení s napadnutým uznesením krajského súdu sp. zn. 8 CoP 229/2017 z 31. augusta 2017 realizovaný, t. j. maloletý sa stále nachádza na území Slovenskej republiky.

Ústavný súd preskúmal návrh sťažovateľov na odloženie vykonateľnosti označených uznesení okresného súdu a krajského súdu a dospel k záveru, že tento návrh nie je v rozpore s dôležitým verejným záujmom a spĺňa aj ďalšie podmienky ustanovené v § 52 ods. 2 zákona o ústavnom súde [majúc na zreteli ujmu, ktorá by sťažovateľom mohla vzniknúť výkonom rozhodnutí všeobecných súdov, v pomere k ujme, ktorá môže vzniknúť tretím osobám (navrhovateľovi) pri odklade vykonateľnosti napadnutých rozhodnutí], a preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 2 výroku tohto uznesenia.

II.3 K bodu 3 tohto uznesenia

Podľa § 31 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“) rodičia zastupujú maloleté dieťa pri právnych úkonoch, na ktoré nie je spôsobilé.

Podľa § 31 ods. 2 zákona o rodine žiadny z rodičov nemôže zastupovať svoje maloleté dieťa, ak ide o právne úkony, pri ktorých by mohlo dôjsť k rozporu záujmov medzi rodičmi a maloletým dieťaťom alebo medzi maloletými deťmi zastúpenými tým istým rodičom navzájom; v takom prípade súd ustanoví maloletému dieťaťu opatrovníka, ktorý ho bude v konaní alebo pri určitom právnom úkone zastupovať (ďalej len „kolízny opatrovník“).

Podľa § 31 ods. 4 zákona o rodine na ustanovenie kolízneho opatrovníka sa primerane použijú ustanovenia § 60 a § 61. Funkcia kolízneho opatrovníka zaniká ukončením konania alebo vykonaním právneho úkonu, na ktorého účely bol ustanovený.

Keďže v danom prípade potenciálne môže dôjsť ku kolízii záujmov medzi maloletým sťažovateľom na jednej strane a jeho matkou (sťažovateľkou) na strane druhej, bolo nevyhnutné ustanoviť mu pre toto konanie kolízneho opatrovníka postupom podľa § 31 ods. 2 a 4 zákona o rodine *per analogiam iuris* (bod 3 výroku uznesenia).

Analogické použitie citovaných ustanovení zákona o rodine bolo nevyhnutné z dôvodu, že samotný zákon o ústavnom súde túto problematiku neupravuje, pričom § 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde výslovne umožňuje iba primerané použitie Civilného sporového poriadku a Trestného poriadku, nie teda zákona o rodine.

Ten istý kolízny opatrovník zastupoval maloletého už aj v konaní pred všeobecnými súdmi, a to na základe ustanovenia vykonaného okresným súdom. Toto ustanovenie sa však vzťahovalo iba na konanie pred všeobecnými súdmi.

Úlohou kolízneho opatrovníka bude zastupovať maloletého v konaní pred ústavným súdom tak, aby jeho záujmy boli dostatočne chránené.

II.4 K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľov podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 dohovoru a práv maloletého podľa čl. 3 ods. 1 a 2 a čl. 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa postupom okresného súdu v napadnutom konaní a jeho uznesení z 26. januára 2017

Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti

inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

K namietanému porušeniu základných práv podľa ústavy, práv podľa dohovoru a Dohovoru o právach dieťaťa postupom okresného súdu v napadnutom konaní a jeho uznesením z 26. januára 2017 ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity ustanovený v čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd preto konštatuje, že nemá právomoc preskúmať napadnuté uznesenie okresného súdu a postup, ktorý predchádzal jeho vydaniu, pretože ho preskúmal krajský súd na základe odvolania sťažovateľov podľa § 59 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok.

Na tomto základe ústavný súd sťažnosť odmietol v tejto časti pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. decembra 2017